

180.
B.

J.440.246

Antoni Lange

Libroj de Profetoj

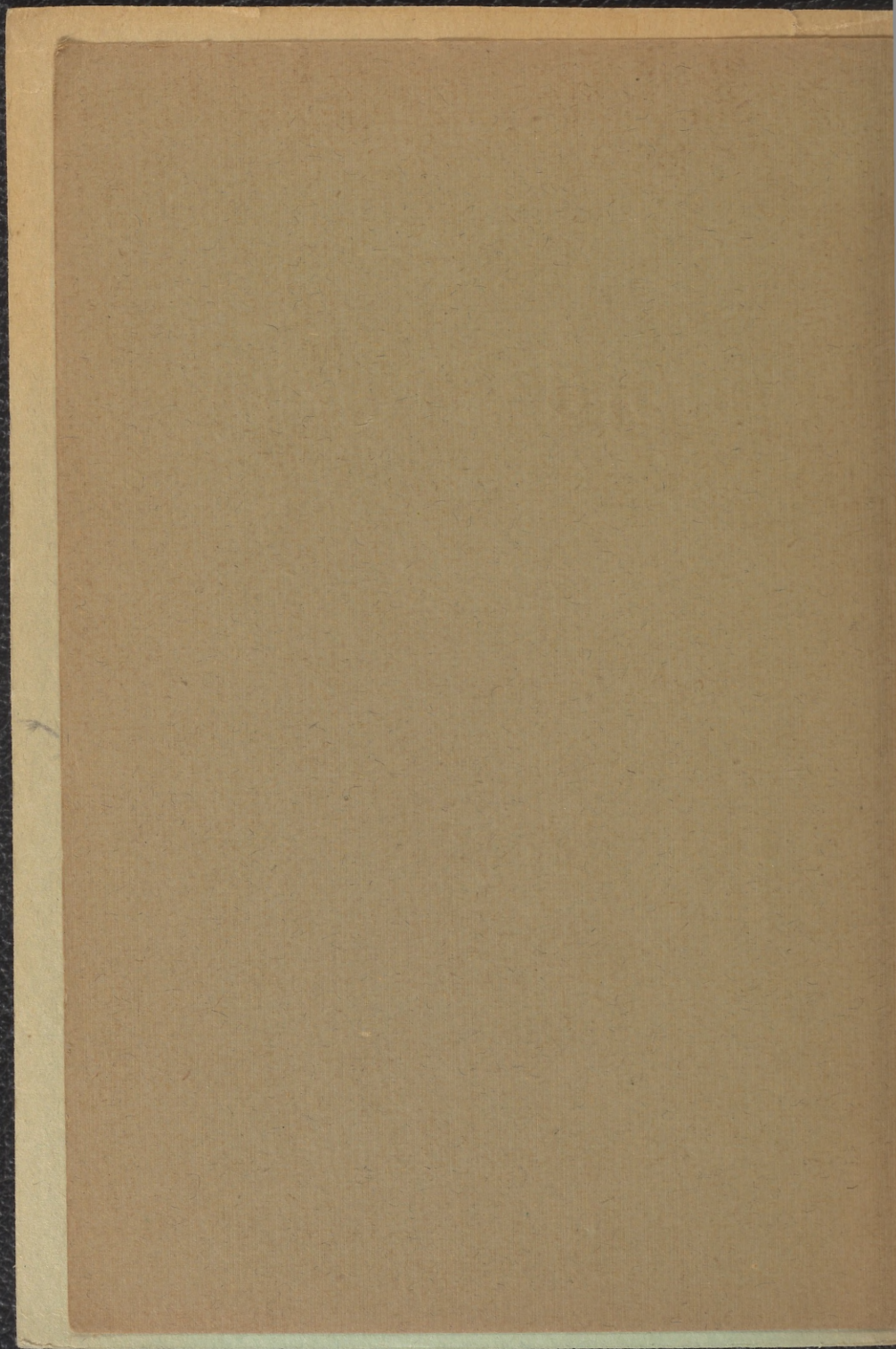
Ses poemoj

El la lingvo pola esperantigis

Antoni Grabowski

Varsovio — 1912 Eldono de J. Günther

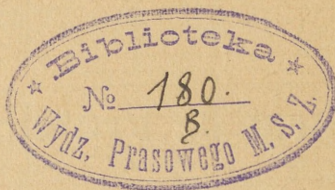

libroj de Profetoj

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001019127284

J440.246

ANTONI LANGE.

Libroj de Profetoj.

Esperantigis Antoni Grabowski.

ANTAŬPAROLO.

Antoni Lange, nuntempa poeto pola, estas unu el plej talentaj reprezentantoj de la modernismo en Polujo. La novaj direktoj en arto kaj literaturo trovas en li fervoran adepton kaj propagandiston, kaj li, vera majstro de la poezia parolo, riĉigas la polan poezian lingvon per multvaloraj juveloj.

Sed Lange ne estas nur talenta poeto originala; li estas ankaŭ eminenta literatura kritikisto kaj estetikisto. Per siaj du volumoj da interesaj „*Studoj el franca literaturo*“ kaj „*Studoj kaj impresoj*“ Lange ebligis en sia patrujo la vojon al la direkto de poezio, celanta, per helpo de simbolo „tiu esenco de ĉiusto“, al idealo de ĉiubono.

Kiel estetikisto li kontraŭbatalas la krudan realismon kaj tendencecon kaj li defendas la „belan vorton“ kaj la altajn spiritajn idealojn. Lange serĉas „veron kaj belon“ per la tuta forto de sia intelekto, turnante sin al ĉiuj popoloj, ĉiuj religioj, jarcentoj kaj saĝeguloj, kiel ni tion vidas en liaj artiste cizelitaj „*Vedaj Himnoj*“, „*Libroj de Profetoj*“, „*Zend-Avesta*“, „*Korano*“ k. t. p. Ĉiu el tiuj poemoj formas tutajon laŭ agord-

iĝo, stilo kaj filozofio, ĉie la nelacigebla spirito de Lange celas al la sintezo. Plenan eminentan esprimon de propra filozofio la poeto donas en sia „Kanto pri vorto“, en kiu li atingas esceptan esprimoforton kaj grandan inspiron.

Similaj ecoj karakterizas liajn aliajn poeziaĵojn: „Entombigo de Shelley“, „Poezioj“, „Elektitaj poemoj“ k. t. p. Eĉ liaj lirikaj poezioj estas precipe ĉeno da filozofiaj refleksioj. Forta kaj originala li estas en la simboligo de l' abstraktaĵo kaj de la senkorpa vizio.

En „Mare Tenebrarum“ la poeto maldolĉe plendas la malbonsorton de sia generacio kaj de sia malfeliĉa patrujo. En „Granda Sonorilo“ kaj „Ad Poloniam“ li invokas sian nacion al persisto sur la vojo de idealismo. En la lasta tempo Lange eldonis du grandiozajn dramojn „Attila“ kaj „Venedoj“, kaj, turninte sin al prozo, serion da noveloj. Precipe en la pli granda rakonto „Funebra festeno“ — la talento de l' poeto brilas tutplene en tiu-ĉi nova direkto de lia literatura agado.

Lange pliriĉigis la polan literaturon ankaŭ per siaj altvaloraj, artoplenaj tradukoj „El fremdaj poetoj“ (2 vol.), „Floroj de peko“ el Baudelaire kaj de la antikva hinda eposo „Mahabarata“, kies parton „Nalo kaj Damayanti“ li tradukis per belega rima verso.

Homo progresema, ĉiuflanke instruita, kiu vere povas diri pri si: „Nihil humani a me alienum puto“ — Antoni Lange estas unu el la ĝis nun tre malmultaj polaj literaturistoj, kiuj ne nur komprenis la grandan ideon de Esperanto, sed mem lernis nian internacian lingvon kaj propagandas ĝin okaze en siaj artikoloj. Lange faris por nia afero ankoraŭ pli: nian esperantan literaturon li pliriĉigis per belega fragmento el Mahabarata „Nalo kaj Damayanti“, kiun li mem tre lerte tradukis esperanten el la sanskrita originalo.

Nia devo estas do, konigi al la esperantistoj almenaŭ unu juvelon el la riĉa poezia trezorejo de la pola poeto kaj pensisto. La „Libroj de Profetoj“ tiel karakterizaj por la talento de Lange kaj distingiĝantaj per artoplena formo kaj ĉiuhoma enhavo, eble plej bone taŭgas por prezenti en miniaturo nian respektindan samideanon al la tutmonda esperantistaro.

LA TRADUKINTO.

I. UNUECO

AU LIBRO DE MOZES.

Jen Dio ekparolis en flama arbusto:
Aŭskultu, Mozes, diru al filoj de Adam!
Mi estas via sola Dio — mi Jehova!
Kreinto de ĉielo — de steloj — de maroj —
De popoloj — arbaroj — ŝafidoj — leonoj,
Kaj ĉion mi kunigis en mondo — unika!

Aŭskultu! kunligite en ĉeno unika,
L' animo universa floras en arbusto,
Liliojn nutras — donas idojn al leonoj —
El Sinai profetas al filoj de Adam,
Muĝas en tondroj — skuas profundon de maroj:
Unuigis animon kaj korpon Jehova!

Unu estas la Spaco — unu Di' Jehova —
Kaj en Spaco kaj Dio — la Tempo unika!
Unu sola Potenco ruliĝas tra maroj
Kaj unu suko ŝprucas en ĉiu arbusto —
Kaj unu sango fluas en filoj de Adam —
Per unu amo ardas patrinoj — leonoj!

Rampajoj — kaj ĉielaj birdoj — kaj leonoj
El vermoj eligitaj estis de Jehova,
Same kiel plej alta el vermaro — Adam.
Supre starante, estis li spirit' unika,
Kiu divenis Dion en flama arbusto —
En purpuro de l' suno — en lazur' de maroj.

Kaj ĉiuj de la Tempo kaj de l' Spaco maroj,
De l' animo inspiroj, de korpo leonoj —
De l' Historio floroj sur Natur-arbusto
Kiel atomoj de la esto de — Jehova,
El de Eteroj granda unuec' unika,
Falis en mirigitajn okulojn de Adam.

Aŭskultu, mirigitaj vi filoj de Adam,
Amu l' animon de la eteroj kaj maroj,
Atentu kiel en la unuec' unika
En Edeno kunvivis ŝafidoj, leonoj:
Ĉi-unuecon krei ordonas Jehova
Kaj tion al vi diras en flama arbusto.

En la flama arbusto — al filoj de Adam
Tiel diris Jehova! — Silentis la maroj —
Kaj silentis leonoj. — Parolis l' Unika.

II. MULTECO

AU LIBRO DE BRAHMA.

Alverŝu al la fajro Soma'n, ho bramanoj,
Al mond' eksonu granda himno de Rig-Veda.
Mondo, plena de dioj, la senmorta lotos,
Estas en mov' eterna — kiel ond' de Ganga.
El Indra estas Agni — Indra el Varuna;
La dio naskas dion — ĉie estas dioj!

Kaj ĉio estas dio — ĉie estas dioj.
Enkorpiĝojn de Agni adoru, bramanoj,
Enkorpiĝojn de Viŝnu, Indra kaj Varuna!
Bovinaroj kaj nuboj, kantoj de Rig-Veda,
Gazeloj kaj knabinoj, la ondoj de Ganga,
Jen ĉio estas dio — pano, soma, lotos.

Miliardojn enhavas da polvetoj lotos,
Miliardojn da dioj naskas ĉiam dioj.
En la Surja-radioj, vento, ond' de Ganga,
En larm', tra kiu vidas mondon la bramanoj,
En arbaroj bruantaj kantojn de Rig-Veda,
Estas spiro de dioj — spiro de Varuna.

L' antaŭtago de l' esto — kaj de l' di' Varuna,
Estis spirit' dormanta en Senscio-lotos,
Ĝis li vekigis — kvazaŭ himnon de Rig-Veda
Li aŭdus — kaj eliris tuj el li la dioj,
Miliardoj da dioj — devasoj, bramanoj,
Elefantoj, montsuproj — palmoj — ond' de Ganga!

Brulu al ni, ho Agni! Fluu, ond' de Ganga!
Lumu, ho Indra! Lumu lazur' de Varuna!
Bhagavat! vian supron iras la bramanoj,
Por akiri la floron de forgeso-lotos,
Kaj limon de korpiĝoj! Ĉie estas dioj —
En tomboj, vivoj, sonas kantoj de Rig-Veda.

Al mond' eksonu granda himno de Rig-Veda.
Fluas movo de l' esto — kiel ond' de Ganga,
Milionoj da trioj naskiĝas. La dioj
Iras en nuboj kaj en sunoj de Varuna,
Sed ree profundiĝos en Sencio-lotos,
Limon de transformiĝoj trovos — la bramanoj.

Aum! kantu bramanoj — himnon de Rig-Veda!
Jen ekfloras la lotos — fluas ond' de Ganga —
Adoron al Varuna! — Ĉie estas dioj.

III. BATALO

AŬ LIBRO DE ZARATHUSTRĀ.

En tiu tempo al la kor' de Zarathustra
El Irana ĉielo defluis honover*),
Kaj li ekvidis veron per spirit' radia
Kaj vokis: Arjoj, estos venkita Ahriman,
Ĉar leviĝis la luma di', Ahura-Mazda,
Kaj en la suno iras — venkont' de krepuskoj.

Eterne kun la lumo batalas krepuskoj: —
Divoj**) ĉiam ribelas kontraŭ Zarathustra,
Krepuskon ĉiam venkas di' Ahura-Mazda
Kaj teren sendas — kiel la sian honover,
Virojn, kiuj batalos kontraŭ la Ahriman,
Per belo, beno, kiel pafarko radia.

Pelvanoj***) de la lumo, en krono radia
Kuraĝege atakas murojn de krepuskoj
Kaj en rubojn faligas regnon de Ahriman;
Dum tondre sonas suna himn' de Zarathustra,
Plivastiĝas ilia kono de honover,
Kiun sendis sur teron di' Ahura-Mazda.

Sunojn kaj florojn donis di' Ahura-Mazda.
Lia don' ĉio bona, brilanta, radia —
La kanto — kaj la amo — de scio honover!
De Ahriman kreitaj veneno, krepuskoj,
Dolor' — kaj dubo en la kor' de Zarathustra —
Militoj de popoloj — verko de Ahriman.

Terura estas iam forto de Ahriman —
Malfortiĝas la luma di' Ahura-Mazda,
Kaj vane vokas Iran: venu Zarathustra,
Kiu dispelos per la rigardo radia
Nubon de Ahrimanaj densegaj krepuskoj —
De krepuskoj, en kiuj pereas honover!

Sed denove eksonos laŭte la honover,
Pro timego ekstrema regno de Ahriman,
Kiel nuboj en suno — diskuro krepuskoj!
Kaj denove vekiĝos la Ahura-Mazda
Kun sia suna ŝildo — kun glavo radia! —
Ekbrulos en Irano fajr' de Zarathustra.

Kanto de Zarathustra — jen granda honover —
En la sonĝo radia! — Jen falos Ahriman,
Venkos Ahura-Mazda — pereos krepuskoj!

*) *Honover* — vorto de malkaŝo, rivelajo.

**) *Divoj* — malbonaj spiritoj, demonoj.

***) *Pelvan* — heroo.

IV. AMO

AU LIBRO DE JEZUS.

Kaj kiam ekradiis betlehema stelo,
Freŝa vento ekblovis de monto Oliva,
El ĉielo aŭdiĝis la voĉo: Hozanna!
Hozanna al popoloj! Jen naskiĝis Jezus!
Dio, kiu alvenas kun bona novaĵo —
Pri savo el la larmoj, amo al malgrandaj.

Benataj la animoj estas de malgrandaj,
Ĉar la ilia estas betlehema stelo!
Ĉar por ili alvenis kun bona novaĵo
Kaj la amon anoncis sur monto Oliva —
Filo de senmakula virgulino, Jezus!
Al la popoloj regnon dian kaj hozanna!

El ĉielo defluis amo, o hozanna!
Amo por la spirite malriĉaj, malgrandaj,
Amo por la malĝojaj. Amo estis Jezus,
Kaj amo estis lia betlehema stelo.
Kiuj estas plorantaj sur monto Oliva —
Pro amo ili kredis je bona novaĵo!

Benataj estas, kiuj kredas je l' novaĵo,
Kiu en koroj bluas kiele hozanna,
Kiu spiras aromon de branĉo Oliva,
Kiu portas favoron, amon al malgrandaj —
Briilas al la premataj — per pardono-stelo!
Hozanna al popoloj! Ĉar naskiĝis Jezus!

Sur la tero judeja jen naskiĝis Jezus,
En la urbo Nazaret aŭdiĝis novaĵo!
Magojn al li kondukis betlehema stelo,
Kaj la paŝtistoj vokis al li: ho hozanna!
Kaj sekvis lian vojon aroj da malgrandaj
De la Jordanaj ondoj ĝis monto Oliva.

Kaj li instruis homojn sur monto Oliva,
Kvankam antaŭe sciis la Golgoton — Jezus!
Al premataj — silentaj — kaj al la malgrandaj
Dia ŝafido iris kun bona novaĵo.
Hozanna al vi sonu, ho Kristo, hozanna —
Super kruco radias via sava stelo!

Ekradiis la stelo — sur monto Oliva.
Je eterne hozanna — venis teren Jezus —
Kun la bona novaĵo — amo por malgrandaj!

V. NEPRECO
AU LIBRO DE MAHOMET.

Nur unu Allah, unu nur lia Profeto.
Do kiam li, kovrita per fel' de kamelo,
Sola meditis inter araba dezerto,
Tiam al li ekvokis Allah el ĉieloj:
Iru, mia profeto, diru al popoloj,
Ke plej alta el leĝoj estas la Nepreco!

Jen super ĉio regas senŝanĝa Nepreco:
Mizera almozulo, plej alta profeto,
Reĝo, potenca estro de multaj popoloj,
Ne havas pli da povo ol hund' aŭ kamelo,
Kontraŭ potenco, kiu fluas el ĉieloj —
Al grandaj urboj kaj al araba dezerto.

Sur maro — en arbaro — aŭ sur la dezerto
Vi ne forkuros sorton, kiun la Nepreco
Per eterna verdikto sendas el ĉieloj.
Nek sen ĝia ordono naskiĝos profeto,
Nek vi ploros la perdon de via kamelo,
Nek por interbataloj leviĝos popoloj.

La steloj — la brutaroj — same la popoloj,
Kiuj velas sur maroj — aŭ en la dezerto
Kuraĝe migras, dorse sur sia kamelo,
Devas subiĝi al la senceda Nepreco —
Kaj de neniu reĝo — neniu profeto —
Ŝanĝita estos alta verdikt' de ĉieloj!

Nevenkebla jen estas volo de ĉieloj!
Do humiliĝi devas antaŭ ĝi popoloj:
El ĝi nur la senmorta naskiĝas profeto!
Ĉiun larmon — kaj ĉiun palmon en dezerto,
Kiel kalkul-ciferojn, — tiel la Nepreco
Konas — kaj prikalkulas paŝojn de kamelo.

Do vi, migrante sur la dorso de kamelo,
Ne atentu, ĉu vento muĝas el ĉieloj;
Ĉar kiam ĝin ordonas senceda Nepreco,
Unu haron ne perdos vi inter popoloj,
Nek pereos sur maro, nek inter dezerto!
Tiel parolis Allaĥ — aŭskultis Profeto.

Do levigis Profeto — en fel' de kamelo,
El sovaĝa dezerto — laŭ voĉ' el ĉieloj —
Iris al la popoloj — anonci Neprecon.

VI. LIBERIGO

Aŭ LIBRO DE BUDDA.

Inter Sakja popolo vivis princo Budda
En kastel' de volupto. Mistika Agama*)
Puŝis lian animon al dezertaj ĝungloj**).
Pri mizer' li ne havis plenan de konscio,
Sed sentis eternecon de form-disvolviĝo,
De ĉiusuferado, kies lim' — Nirvana.

Ĉiujn mizerojn al li konigis Nirvana;
Do forlasis kastelon sian reĝan Budda,
Sciante pri eterna sufer-disvolviĝo,
Kaj liberigo el la suferoj, Agama.
Jes, fonto de mizeroj estas senkonscio!
Do lasinte kastelon — li iris al ĝungloj.

Li sufokis de l' esto volon kaj en ĝungloj
Serĉis ekkonon. Tie en li pri Nirvana
Kaj antaŭaj korpiĝoj vekigis konscio.
Sub ombro de figujo ekmeditis Budda,
Kiam sur lin defluis la sankta Agama,
Kiel la liberiga ĉiam disvolviĝo.

La estojn puŝas supren plua disvolviĝo.
Sunoj — la tera globo — la dezertaj ĝungloj,
Kaj la homaj spiritoj kaj dia Agama
Tra jarcentoj sur supron iras de Nirvana,
Kiu rompas neprecon. Veron vidis Budda,
Ke liberigas el la avidoj — konscio.

Plej alta kredo estas de vero konscio,
Plej alta ver' — eterna spirit-disvolviĝo,
Plej alta el spiritoj sur ter' — estis Budda!
Sufoku korp-avidojn. En la verdaj ĝungloj
Meditu kiel Budda. — Kaj tie Nirvana
En vi lumigu vian la Buddi-Agama ***).

Veron en via koro veku la Agama.
Kaj de la universa mizero konscio
Nasku en ĝi kompaton grandan. Vin Nirvana
Perfektigu. Transforma via disvolviĝo
Ekhaltu. Iru en la dezerton de ĝungloj
Kaj fariĝu el via meditado Budda.

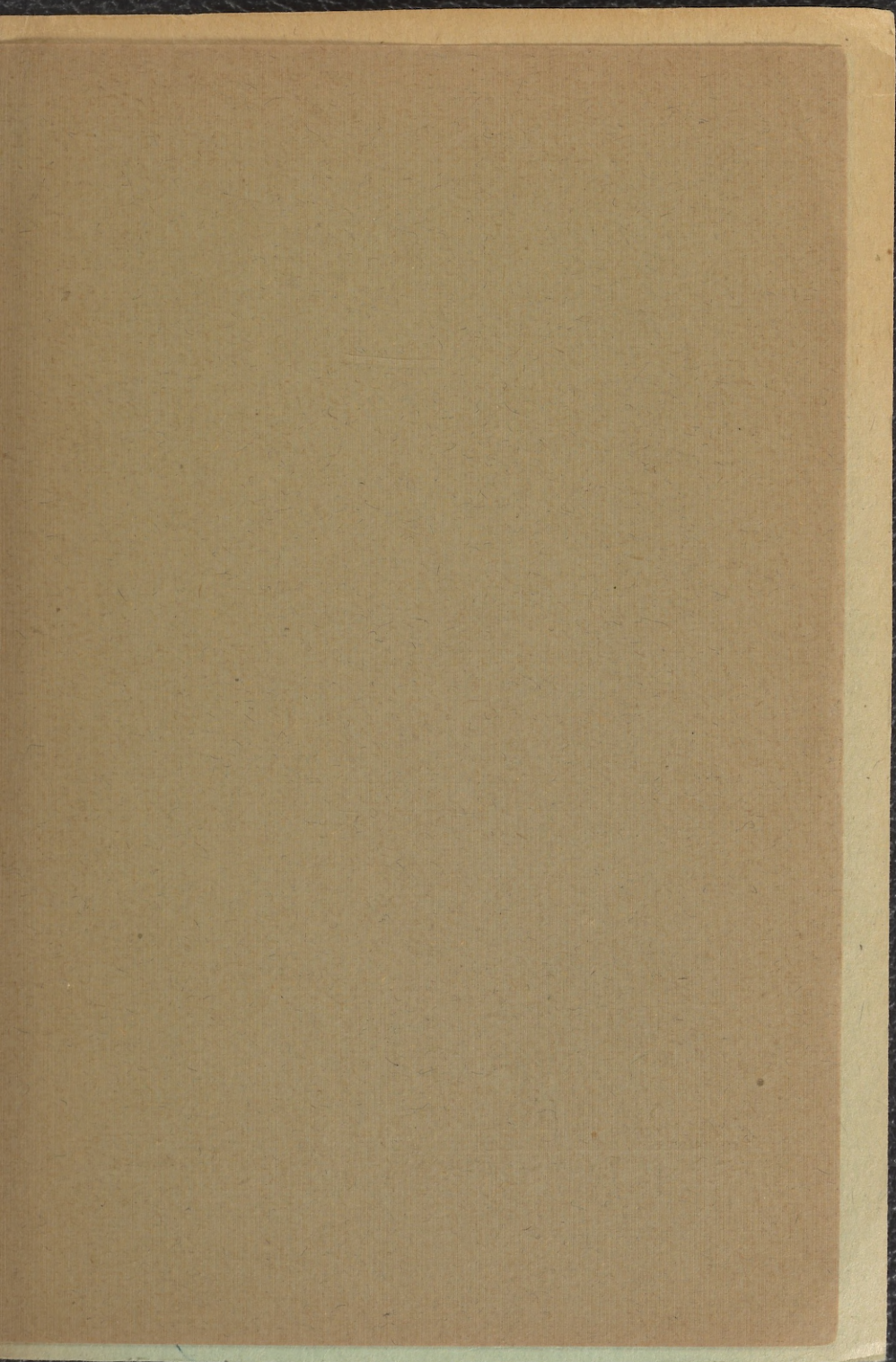
Fariĝos fine Budda! — Fariĝos Agama —
En spiritoj kaj ĝungloj — aperos konscio,
Ke esto — disvolviĝo, — ke limo — Nirvana.

*) *Agama* — celado, rivelado, ekkono, religio.

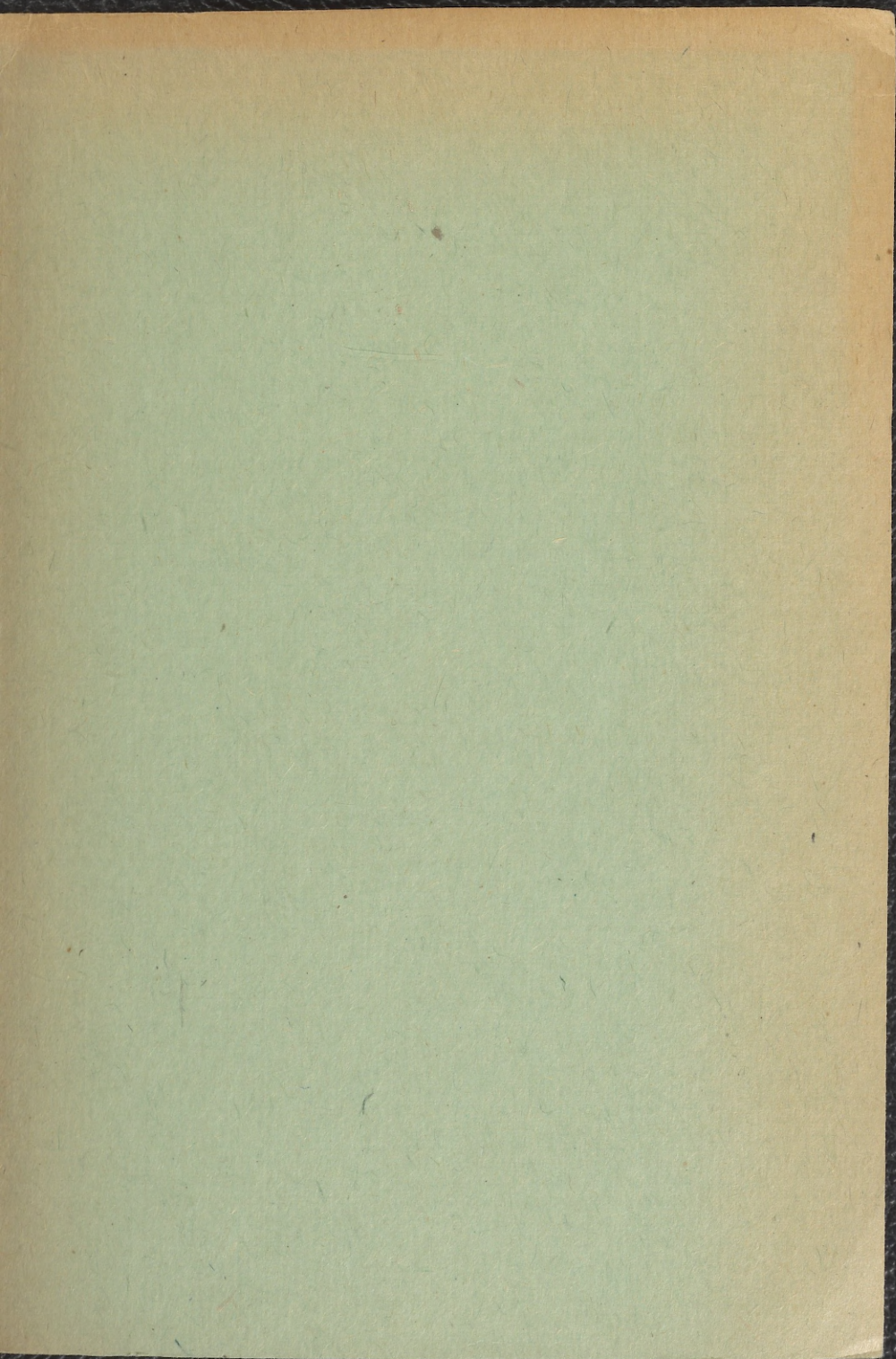
**) *Ĝungloj* — arbaraj dezertoj.

***) *Buddi-Agama* — celado al Budda, religio de Budda.

Prezo 0.10 ₰.

Presejo de L. Bogusławski, Varsovio, Św. Krzyzka 11.

440246

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001019127284